

Anadolu'nun Türkleşme ve İslamlaşma sürecinde meydana gelen gelişmeler ile ilgili kaynakları inceleyiniz.

Anadolu'yu yurt edinme politikasının temeli, Büyük Selçuklu Devleti hükümdarı Tuğrul Bey tarafından atılmıştır. Tuğrul Bey Selçuklu topraklarına göç eden Türkmenlerin yerleşmesi için Anadolu'yu seçerek hanedan üyelerini ve komutanlarını Anadolu'nun fethi için görevlendirmiştir.

Selçuklu Türkmenlerinin daimî vatan yapacakları toprak arayışı, onların yüzünü Anadolu'ya çevirmelerine sebep olmuştur. Anadolu'nun yalnızca verimli toprakları değil coğrafi, jeopolitik ve stratejik konumu da Selçuklu Türkmenlerini etkilemişti. Türklerin Anadolu'ya ilk akınları, Çağrı Bey'in emrindeki üç bin kadar atlı (Görsel 3.61) Türkmen ile (1015 - 1021) keşif amacıyla Doğu Anadolu topraklarına yaptığı seferlerdir. Çağrı Bey bu uzun seferin dönüşünde Tuğrul Bey ile buluştuğunda Anadolu'nun fethedilebilir olduğu müjdesini paylaşmıştır. Anadolu'ya yapılan ilk akınlar Dandanakan Zaferi'ne kadar oldukça yavaştır ancak Dandanakan Zaferi'nden sonra Türklere Anadolu yolu artık açılmıştır.

1048'de Selçuklular ile Doğu Roma İmparatorluğu arasında gerçekleşen Pasinler Savaşı'nı Selçuklular kazanmış ve bu zafer, iki devlet arasında yaklaşık bir asır sürecektir olan mücadeleyi başlatmıştır. Selçuklu Hükümdarı Tuğrul Bey Dönemi'ndeki akınlarla Kars'tan Sivas'a kadar birçok Doğu Roma kalesi tahrip edilmiş ve Doğu Roma kuvvetleri zayıflatılmıştır. Türkmenler planlı bir şekilde Kızılırmak kıyılarına kadar gelmişti. Pasinler Zaferi'nden sonra Türkmenler, Selçuklu hanedanı etrafında toplanarak fethedilen bölgelere yerleştiler. Anadolu'ya ailelerini, çadırlarını, hayvanlarını, göçebe yaşam tarzlarına ait kültürlerini, silahlarını ve kıyafetlerini de getirdiler. Bu iskân olayı, Türk tarihi için bir dönüm noktasıydı. Türkistan'dan sonra Azerbaycan, Anadolu, Irak ve Suriye topraklarını kapsayan bölge; XI. ve XIII. yüzyıllarda Türklerin ikinci anavatanı hâline geldi.

XI. yüzyılda Sultan Alp Arslan'ın emriyle Ahlat fethedilmiştir. Ahlat, Selçuklular tarafından Anadolu'ya yapılan akınların planlandığı ve dönüşlerinde de toplandıkları bir askerî üs olarak kullanılmıştır. Ahlat'ta bulunan Selçuklu mezar taşları ile Orhun Abideleri'nin benzerliği Türkistan Türk kültürünün Ahlat'tan Anadolu'ya yayıldığını göstermektedir (Görsel 3.63).

Anadolu'ya yönelik Türk akınlarının giderek artması karşısında Doğu Roma imparatorları ne gibi tedbirler almış olabilir? Tartışınız.

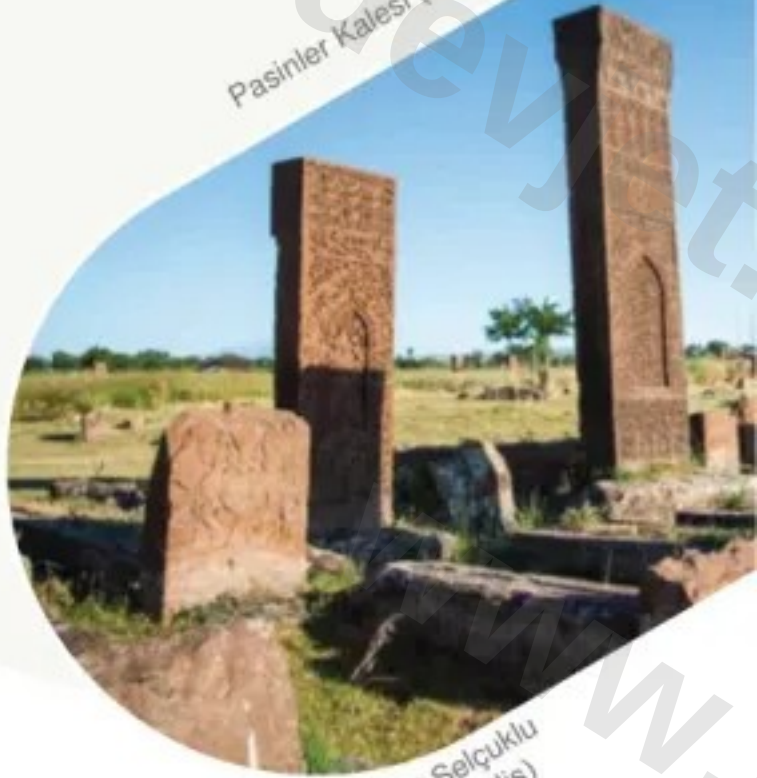
Doğu Roma imparatorları, Türk akınlarını durdurmak için sınır kalelerini güçlendirmiş ve askerî birlikleri artırmış olabilirler. Ayrıca Anadolu içlerine doğru ilerleyen Türkleri durdurmak için yeni ordular toplamış, stratejik noktalarda savunma hatları kurmuşlardır. Yerel halkı korumak için vergi düzenlemeleri yapmış, zaman zaman da Türklerle barış ve ittifak anlaşmaları imzalamış olabilirler.

Görsel 3.61
Atlılar (Topkapı Sarayı Müzesi)

Görsel 3.62
Pasinler Kalesi (Erzurum)

Görsel 3.63 Ahlat Selçuklu
Meydan Mezarlığı (Bitlis)